

Ondernemerschap binnen Saxion Hogescholen *Verslag van een nulmeting*

**Janieke van den Berg
Paul Bijleveld
Han van der Meer
Babette de Weerd
Erik Wierstra**

Februari 2008

Samenvatting

Ondernemingen die gestart worden vanuit kennisinstellingen zoals Saxion Hogescholen worden van groot belang geacht voor de groei en de weerbaarheid van de regionale economie. Reden genoeg om de huidige stand van zaken op het gebied van ondernemerschap binnen Saxion Hogescholen te onderzoeken. Dit rapport geeft de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek weer.

Het onderzoek is uitgevoerd middels een enquête onder alle 18.500 Saxion studenten, interviews en workshops met het management van de academies van Saxion en analyse van enkele tientallen cases van Saxion ondernemingen.

Ondernemerschap leeft sterk bij Saxion Hogescholen. De respons op de grootschalige enquête was 69% (n=12.481). Van de studenten geeft 47% aan interesse te hebben in ondernemerschap. Een nog groter percentage (55%) is misschien van plan een bedrijf te beginnen. Uit deze respons blijkt dat er 287 ondernemingen door studenten zijn gestart. Bij extrapolatie naar alle studenten zou dat neerkomen op 415 studenten met een eigen onderneming. Het totale aantal Saxion ondernemingen wordt geschat op 1000 tot 2000. Het merendeel van deze bedrijven is kleinschalig. Een klein aantal groeit uit tot grote ondernemingen. Het grootste Saxion bedrijf dat tot nu toe in het onderzoek werd gevonden is in 1991 opgericht en heeft meer dan 3000 werknemers.

De ambitie van Saxion Hogescholen is verdubbeling van het aantal Saxion ondernemingen dat jaarlijks gestart wordt. Het onderzoek geeft aan dat de potentie daartoe bestaat en dat er voldoende concrete ideeën leven om een samenhangend pakket aan stimuleringsmaatregelen te ontwikkelen. Aangezien de situatie op het gebied van ondernemerschap per academie sterk verschilt lijkt het zaak om een per academie op maat gesneden pakket maatregelen in te zetten.

Vervolgonderzoek dat gericht is op het periodiek volgen van alle Saxion ondernemingen en studenten wordt aanbevolen.

Inleiding

Het belang van ondernemerschap voor de groei en weerbaarheid van de regionale economie wordt alom erkend (van der Meer, 2007; van der Veen & Wakkee 2003-2004). Naast het belang voor de economie wordt ook gezien dat nieuwe bedrijven vanuit kennisinstellingen zoals Saxion Hogescholen een krachtige bijdrage leveren aan kennistransfer en aan de kwaliteit van het onderwijs (Groen & van der Sijde, 2004).

Redenen voor het bestuur van Saxion Hogescholen om ondernemerschap tot één van de speerpunten van het beleid te maken. Dat beleid wordt geconcretiseerd met tal van maatregelen. Om de effectiviteit en efficiency van het beleid te bewaken voert het SKIO (Saxion Kenniscentrum voor Innovatie en Ondernemerschap) voortdurend onderzoek uit. Het onderhavige onderzoek maakt daarvan deel uit.

In dit onderzoek staat de weergave van de huidige stand van zaken op het gebied van ondernemerschap binnen Saxion Hogescholen centraal. Aangezien de situatie op het gebied van ondernemerschap per academie sterk zou kunnen verschillen is het onderzoek zo uitgevoerd dat die verschillen zichtbaar gemaakt zijn.

In dit verslag worden de belangrijkste resultaten van het onderzoek weergegeven. Het verslag begint met een korte uiteenzetting over de gevolgde onderzoeks aanpak. Daarna volgen de belangrijkste resultaten uit het onderzoek, zoals het belang van ondernemerschap, de interesse voor het onderwerp en het aantal en de aard van de Saxion bedrijven. Na de presentatie van de resultaten van het onderzoek naar de concrete Saxion bedrijven, wordt ingegaan op de wijze waarop ondernemerschap gestimuleerd kan worden. Op basis van de resultaten worden conclusies getrokken. Het rapport sluit af met enkele aanbevelingen voor verder onderzoek.

Tot slot van deze inleiding is een woord van dank op zijn plaats voor allen die hebben meegewerkt aan de interviews en de vragenlijsten. Zonder uw inspanning zou dit onderzoek onmogelijk zijn.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inleiding	2
1. Opzet van het onderzoek	4
2. Belang van ondernemerschap	5
3. Saxon ondernemers	8
4. Stimulering	11
5. Conclusies	17
6. Aanbevelingen voor nader onderzoek	18

Bijlagen

- A. Referenties
- B. Vragenlijst nulmeting binnen academies
- C. Vragenlijst studenten
- D. Afkortingen overzicht

1. Opzet onderzoek

Voor het onderzoek is hoofdzakelijk gebruik gemaakt van een zestal bronnen:

- Enquêtes onder studenten (n=12.481)
- Interviews met de directies van academies
- Workshop management van academies
- Cases (n=14)
- Enquêtes onder YBP ondernemers (n=37)
- Beknopt literatuur onderzoek

Alle huidige studenten die zich voor het studiejaar 2007/2008 hebben ingeschreven zijn middels een schriftelijke vragenlijst (zie bijlage C) bevraagd. De respons was met 69% uitstekend te noemen, zodat uiteindelijk 12.481 enquêtes verwerkt konden worden. Uit het non-respons onderzoek is gebleken dat het beeld uit de 12.481 enquêtes representatief genoemd kan worden voor de totale doelgroep van ruim 18.500 studenten die zich ingeschreven hebben. De omvang van de respons maakt gedetailleerde analyses mogelijk. De resultaten van de enquêtes kunnen op anonieme wijze (via studentnummers) gekoppeld worden aan reeds bekende studentgegevens (woonplaats, m/v, leeftijd en vooropleiding) zodat diepere analyses mogelijk zijn.

De volgende bron betreft een serie interviews onder alle directies van de academies (zie bijlage B). De resultaten van deze interviews zijn aangevuld met waarnemingen tijdens workshops en gegevens uit gesprekken met het management van de diverse academies. Gezien het journalistieke karakter van deze interviews en gesprekken, dienen de uitkomsten vooral in de sfeer van opinies gezien te worden.

Tijdens het onderzoek is een start gemaakt met het ontwikkelen van een database van Saxion ondernemingen. Onder een Saxion onderneming wordt verstaan:

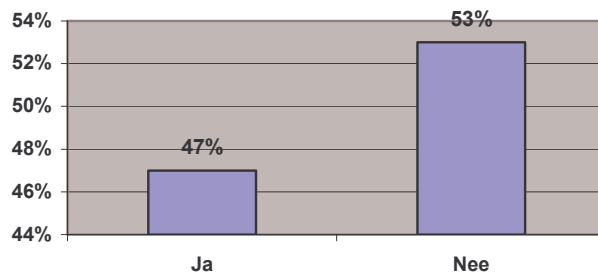
Een bedrijf dat is (mede) opgericht, dan wel (deels) verworven, door een medewerker of een student van de Saxion Hogescholen tijdens de schooltijd of werkzaamheden of binnen 5 jaar na verlaten van het instituut.

De bronnen voor de namen van de Saxion ondernemingen zijn divers. Zo zijn er via YBP (de student ondernemers vereniging van Saxion Hogescholen) 37 ondernemingen getraceerd, 12 kwamen uit de interviews met de directies en de overigen via bronnen als medewerkers en de schrijvende pers. Inmiddels kent de database een bescheiden 68 namen waarvan er 14 uitgebreid geïnterviewd zijn. Dit case materiaal is in dit onderzoek vooral als illustratie materiaal gebruikt.

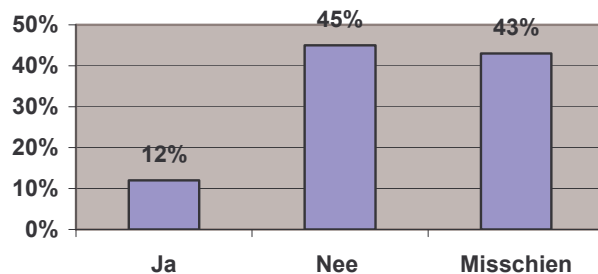
2. Belang van ondernemerschap

Het belang van ondernemerschap wordt binnen Saxion Hogescholen groot geacht. Maar liefst 47% van alle studenten heeft interesse in het onderwerp ondernemerschap en een nog groter percentage van 55% is (misschien) van plan een bedrijf te beginnen. Blijkbaar zijn de studenten van Saxion nog meer geneigd te doen dan dat het fenomeen “ondernemerschap” ze in algemene zin interesseert.

Figuur 1
Interesse in Ondernemerschap (n =12.481)

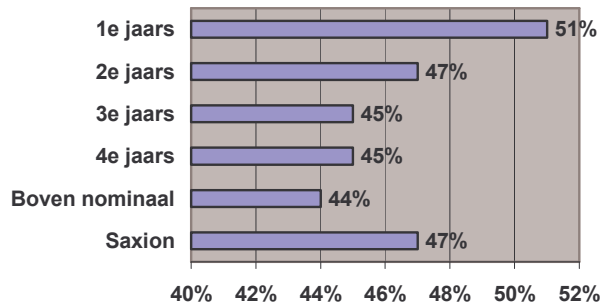

Figuur 2
Percentage studenten dat plannen heeft om een eigen bedrijf te beginnen (n =12.481).

In deze eerste meting onder alle studenten zien we een lichte teruggang in de interesse naarmate de student langer ingeschreven staat (zie figuur 3). Het is nog de vraag of dit zijn oorzaak vindt in daadwerkelijke vermindering naarmate de studie vordert dan wel toename van de interesse van jongere studenten in het algemeen. Het onderwerp ondernemerschap staat de laatste jaren immers veel forser in de algemene publiciteit dan de jaren daarvoor. Mogelijkerwijs zijn de jongerejaars door deze algemene publiciteit beïnvloed.

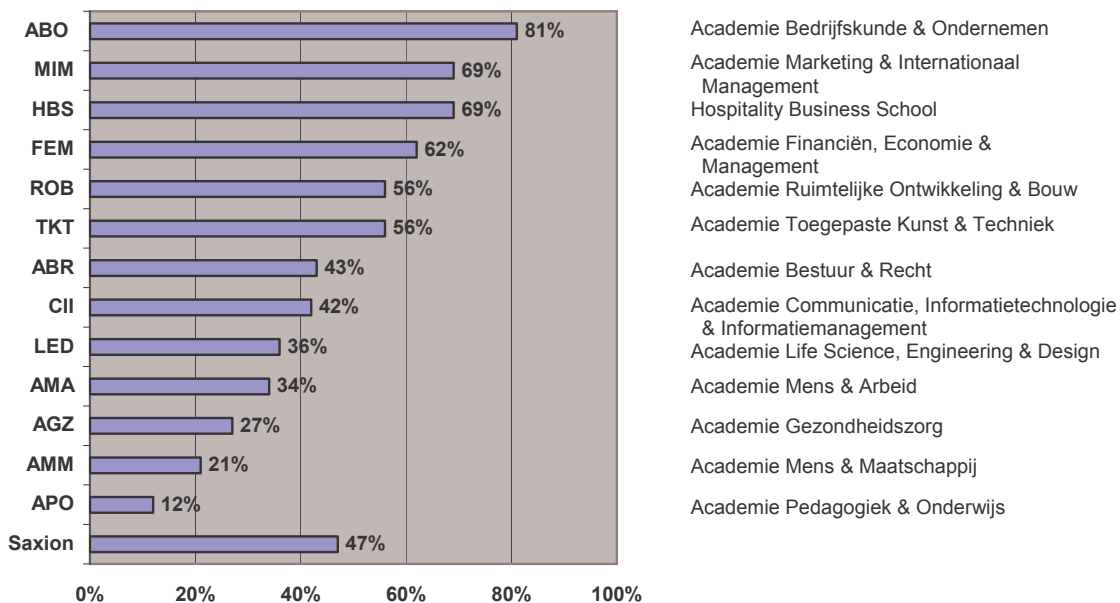
Figuur 3:
Interesse in ondernemerschap verdeelt over de studie jaren (n =12.481)

Het beeld van het belang dat studenten hechten aan ondernemerschap wordt bevestigd door het beeld dat de directies en het management van de academies van Saxion hebben. Ook hier wordt het grote belang van ondernemerschap aangegeven.

Vanzelfsprekend verschilt het belang van ondernemerschap per academie sterk. Voor academies zoals ABO en HBS staat ondernemerschap al traditioneel hoog in de belangstelling. Bij de meer technische academies zoals TKT, ROB en CII is er een gemiddelde belangstelling bij zowel studenten als de directie en het management (zie figuur 4). Aardig is het om te zien dat in de academies waar de directie en het management grote turbulentie in het beroepenveld zien met een daarbij behorende noodzakelijke aandacht voor ondernemerschap (zoals in het onderwijsveld en de zorg), dat beeld door de studenten nog niet onderkend wordt.

Figuur 4
Interesse in ondernemerschap per academie (n =12.481)

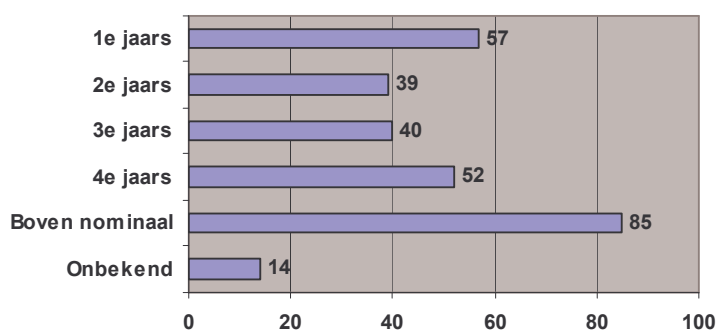
De vele interviews met studenten, Saxion ondernemers, directies en medewerkers van de academies geven de onderzoekers het beeld dat ondernemerschap binnen Saxion Hogescholen nu al van groot belang geacht wordt en dat dit belang de komende jaren alleen maar groter wordt. De al eerder genoemde maatschappelijke aandacht voor ondernemerschap als bron voor de nationale concurrentiekracht is hier een belangrijke factor, evenals de turbulentie in veel beroepenvelden.

3. Saxion ondernemers

Met het onderzoek onder de Saxion ondernemingen is een bescheiden start gemaakt.

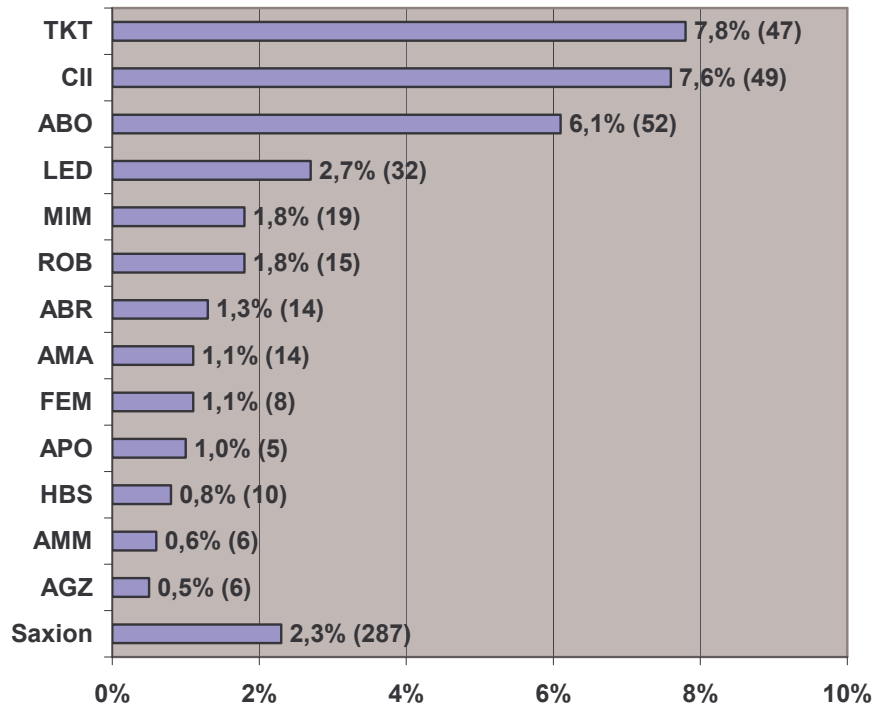
Inmiddels zijn 287 studentondernemingen getraceerd op basis van de enquête onder alle studenten. Het aantal studentondernemingen van eerstejaars is met 57 (zie figuur 5) vrij hoog te noemen. Daarna komt een patroon dat verwacht mag worden: met het vorderen van de studie neemt het aantal ondernemingen toe. Dit lijkt gekoppeld aan de toename van de aandacht van de student voor het concrete perspectief na de studie. Een eigen onderneming is dan één van de alternatieven.

Figuur 5
Aantal studentondernemers per studiejaar (n =12.481)

Extrapolatie van de 287 ondernemingen in de enquêtes levert een schatting op van 415 Saxion studenten met een eigen onderneming. Opvallend bij deze studentondernemingen is de verdeling over de diverse academies (zie figuur 6) Onder de koplopers behoort wel de te verwachten ABO maar niet HBS. Blijkbaar is het toch moeilijk om tijdens de studie al een echt bedrijf in de Hospitality te beginnen. Een bijverdienste als medewerker ligt meer voor de hand. Het omgekeerde beeld zien we onder studenten van de academies CII, TKT en LED. Daar is de belangstelling voor ondernemerschap gemiddeld, terwijl de academies qua aantallen studentondernemingen een koppositie innemen.

Figuur 6
 Percentages studentondernemers per academie (+ absolute aantallen) (n = 12.481)

Aardig is het te zien dat ook traditioneel minder op ondernemerschap gerichte academies zoals AGZ, AMM en APO toch een aantal studentondernemingen kennen. De nieuwsgierige lezer vraagt zich natuurlijk af wat er binnen die ondernemingen gedaan wordt. In het onderzoek is een begin gemaakt met de beschrijving van alle Saxion ondernemingen naar aard van activiteiten, omvang, groei en effect op de regionale economie. Op de volgende pagina staan een viertal cases beschreven van typische Saxion ondernemingen.

Op grond van de eerste zeer ruwe schattingen verwachten de onderzoekers dat er binnen de gehanteerde definitie (zie hoofdstuk 1) sinds midden jaren tachtig 1000 tot 2000 Saxion ondernemingen zijn opgericht die vandaag de dag nog bestaan. Deze bedrijven zullen waarschijnlijk werk bieden aan 10.000 tot 20.000 medewerkers waarvan het merendeel in de regio Oost werkzaam zal zijn.

Veel van deze bedrijven (naar schatting 80%) is klein en van het karakter zoals beschreven is in de case GEP. Een beperkt percentage van de bedrijven zal doorgroeien tot middelgroot zoals bijvoorbeeld Gladior en een enkel bedrijf zal groot worden. Het grootste Saxion bedrijf dat het onderzoek tot nu toe opgeleverd heeft is EW met maar liefst meer dan 3000 medewerkers. Dat bij dit soort bedrijven de werkgelegenheid nationaal en zelfs internationaal gespreid is, zal geen verwondering wekken.

EW

EW is facilitaire dienstverlener op het gebied van gastbewuste concepten voor het bedrijfsleven, zorginstellingen en het hotelwezen. Het bedrijf is opgericht in 1991 door Eric Wentink, oud student van de opleiding Hospitality Business School (voorheen Toegepaste huishoudwetenschappen) aan Saxion Hogescholen. Met meer dan 3000 medewerkers en een te verwachten omzet van € 60 miljoen mag het bedrijf zich met recht de grootste facilitaire dienstverlener op het gebied van gastbewuste concepten noemen. Dit marktleiderschap dankt EW aan zijn unieke visie, waarin de beleving van gast, medewerker of bezoeker centraal staat in de totale dienstverlening. EW is actief in Nederland, België, Duitsland en Zwitserland.

Deltanovum

Een jong bedrijf is Deltanovum, een werktuigbouwkundig studenten ingenieursbureau opgericht door vier studenten werktuigbouwkunde van Saxion Hogescholen te Enschede. Interesse in het ondernemerschap was het basisbeginsel voor het bedrijf dat sinds het begin van 2007 bestaat.

Het bedrijf bestaat momenteel nog uit drie studenten en biedt engineeringdiensten aan over de hele breedte van het ontwerpproces. Dit varieert van het uitvoeren van een heel project, van probleemomschrijving tot oplossing, als wel gedeelten van dit proces. Deltanovum heeft klanten voornamelijk in de regio Twente en Achterhoek. De kracht van Deltanovum zit in de kennis en frisse kijk in combinatie met het weten waar de ervaring te vinden is. Zo zijn er nauwe contacten met een machinefabriek en een gerenommeerd ingenieursbureau. Daarnaast wordt er een passend tarief voor een studenten ingenieursbureau gehanteerd, waardoor er genoeg werk is.

GEP Benelux

In 1997 zijn Prins en Van Langeveld, na afronding van de opleiding Bedrijfskunde "De Maere", met behulp van de TOP-regeling van Universiteit Twente het adviesbureau Prins van Langeveld gestart. Met de trend van het duurzaam ondernemen in het achterhoofd hebben ze zich op regenwatersystemen gericht. De producten werden geïmporteerd van het Duitse bedrijf GEP. In 2000 is Prins van Langeveld overgenomen en dochteronderneming GEP Benelux opgericht. GEP is momenteel de enige in Nederland in deze sector, echter de grootste markt ligt in België, waar dusdanige systemen verplicht zijn voor bedrijven. Anno 2007 heeft het bedrijf een compleet, breed en hoogwaardig assortiment waarmee voor ieder project een passend watersysteem samengesteld kan worden, zowel voor bedrijven als particulieren. Zo willen ze het benutten van regenwater bereikbaar maken voor iedereen.

Gladiator

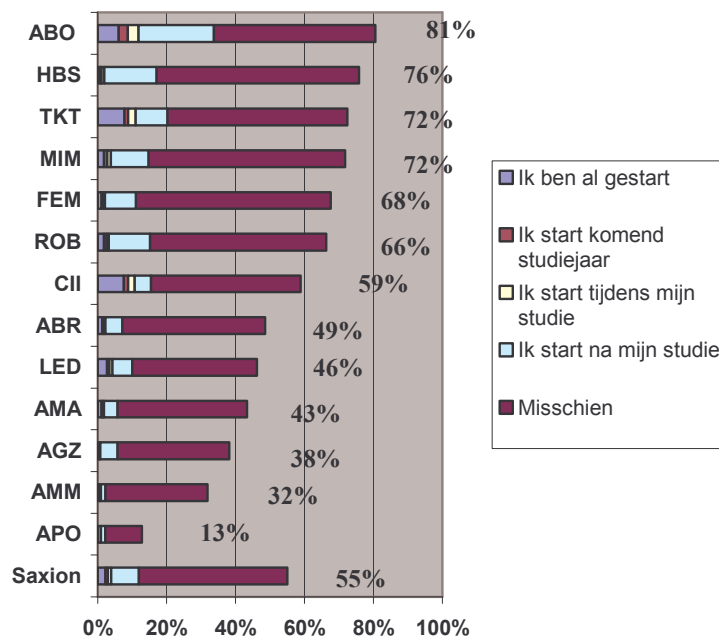
Gladiator is een zoekmachinemarketing bureau dat ervoor zorgt dat een website hoge posities in de zoekmachines haalt en behoudt. Het middelgrote bedrijf, dat inmiddels gegroeid is tot 70 medewerkers, is in 2000 opgericht door Peter Schinkel, oud student van de opleiding Technische Bedrijfskunde aan Saxion Hogescholen. In de afgelopen jaren heeft Gladiator honderden bedrijven en vele samenwerkende partners met succes laten profiteren van haar unieke dienstverlening. Gladiator heeft veel ervaring met verscheidene zoekmachines en biedt haar diensten aan voor diverse Europese landen en de internationale markt. Om beter te kunnen voldoen aan de wensen van de klant en partners is Gladiator sinds januari 2008 opgesplitst in twee nieuwe organisaties met elk hun eigen specialisatie: Gladiator BV en Indenty BV. Gladiator bedient de directe klanten en Indenty bedient de partners van het bedrijf. Peter Schinkel staat aan het hoofd van Indenty, voor Gladiator is extern een directeur aangetrokken.

4. Stimulering

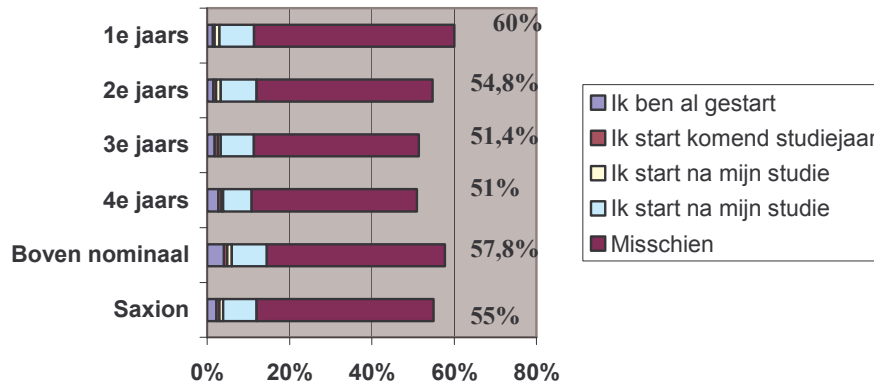
Ondernemerschap is belangrijk binnen Saxion Hogescholen en wordt de komende jaren nog belangrijker. Zoals uit het onderzoek blijkt, streeft het management van de hogeschool de komende jaren naar verdubbeling van het aantal Saxion ondernemingen. Dat dit haalbaar lijkt, blijkt uit de enorme belangstelling van studenten om een eigen bedrijf te beginnen. Maar liefst 55% van de studenten geeft aan het oprichten van een eigen bedrijf te overwegen. Dit percentage dienen we wel te nuanceren: het geeft aan dat het potentieel zeer hoog is, maar het bestaat uit diverse groepen variërend van “al gestart” tot “misschien”. Met name uit deze laatste grote groep zijn er ook velen die uiteindelijk besluiten niet te starten met een eigen onderneming.

Dat dit percentage van 55% per academie sterk verschilt spreekt voor zich, maar ook in de traditioneel amper op ondernemerschap ingestelde academie APO geeft nog steeds 13% van de studenten aan een eigen onderneming te overwegen.

Figuur 7
Percentage studenten per academie die, (misschien,) van plan zijn een bedrijf te starten (n = 12.481).

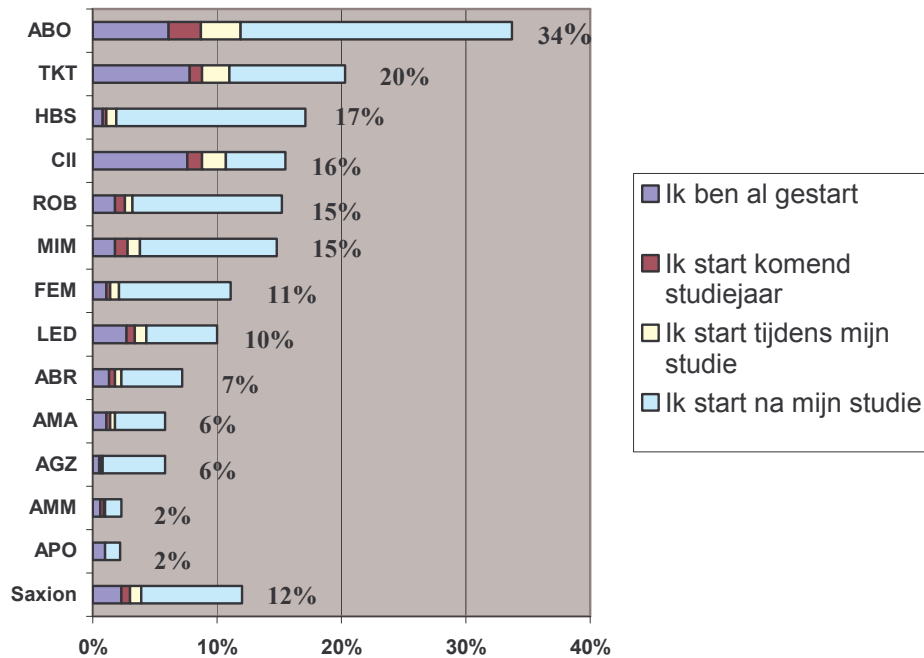

Figuur 8
 Percentage studenten per studiejaar die, (misschien,) van plan zijn een bedrijf te starten

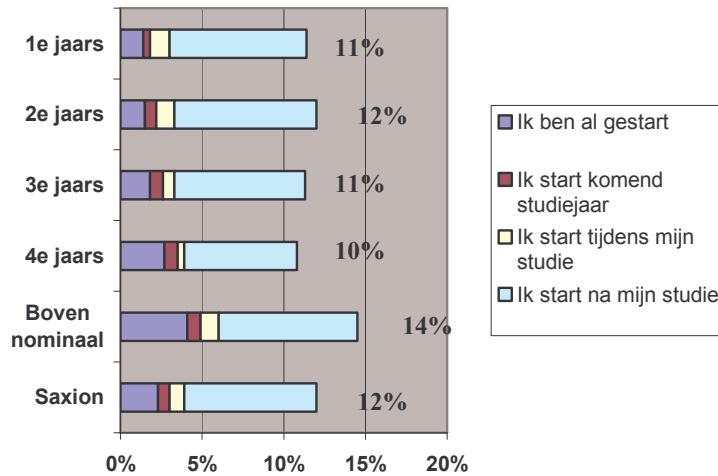

Ook de stap van het vage gevoel “om zoiets als een eigen onderneming misschien te gaan doen” naar het concreet plannen maken wordt door maar liefst 12% van de Saxion studenten genomen.

Figuur 9
 Percentage studenten per academie met plannen om een eigen bedrijf te starten.

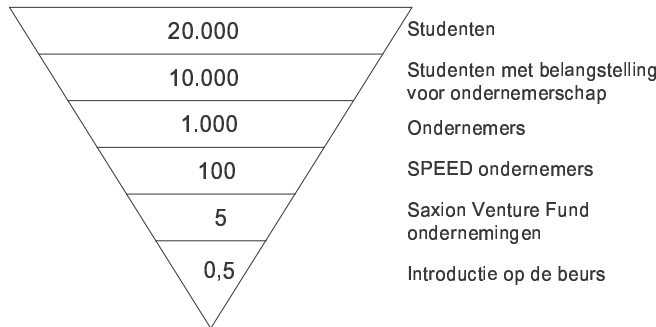

Figuur 10
 Percentage studenten per studiejaar dat een bedrijf heeft, of gaat beginnen.

Mits goed gestimuleerd kan er de komende jaren een goed ontwikkelde Saxion trechter voor ondernemerschap ontstaan.

Figuur 11
 De Saxiontrechter voor stimulering van ondernemerschap in het jaar 2012.

Bij Saxion Hogescholen studeren op dit moment circa 20.000 studenten. Ons onderzoek geeft aan dat ruim de helft van deze studenten interesse heeft in ondernemerschap dan wel (misschien) van plan is een eigen bedrijf te willen beginnen. Het programma van Saxion Hogescholen zal er in eerste instantie op gericht zijn deze interesse verder aan te wakkeren (ambitieontwikkeling) en te voeden met kennis over de daadwerkelijke consequenties van het ondernemerschap (organisatieontwikkeling). Daartoe stelt het management van de hogeschool een pakket van activiteiten voor, variërend van een klein onderwerp tijdens de introductie van alle studenten, een aardig boekje met inspirerende voorbeelden van succesvolle Saxion-ondernemers, gastcolleges, tot en met het aanbieden van een aantal minoren

rond de thema's ondernemen en innoveren (zie ook tabel 3 en 4). Zoals het onderzoek aangeeft zijn de verschillen per academie op het gebied van ondernemerschap erg groot. De ene academie is de andere niet en per academie zal een specifieke aanpak gerealiseerd moeten worden.

Tabel 3
Rangorde standaard stimuleringsitems volgens directies (n=13)

	Range
1. Onderwerp(je) in introductie-programma eerstejaars	1 - 9
2. Minor ondernemerschap	1 - 6
3. Gastcollege's door ondernemers	1 - 7
4. Keuzevak ondernemerschap	2 - 10
5. Ondernemersvereniging YBP	2 - 7
6. Ondernemerscafé	2 - 7
7. Saxion prijs ondernemer van het jaar	2 - 10
8. Seed capital (tot 10.000 euro)	1 - 8
9. Venture capital	3 - 10
10. Ondersteuning introductie op aandelenbeurs (10 miljoen euro en meer)	7 - 10

Tabel 4
Spontaan genoemde stimuleringsmogelijkheden door directies (n=13)

Via docenten	Koppelen aan docentondernemers Docenten als cultuurdragers Docenten meer lastigvallen Docenten moeten ondernemerschap uitstralen Rolmodellen Personeel/ P&O beleid
Inspirerende voorbeelden	Mogelijkheid laten zien Confrontatie met zij die het al doen Gebruik afgestudeerden Bedrijvendagen Goede voorbeelden/best practices Laten zien realiteit van ondernemerschap
In reguliere curriculum	In competentie beroepsbeoefenaars Project Small Business & Retail Management Werknemer/werkgever verschilt niet veel Finetuning opdrachten in onderwijs Via EVC's Meer vraag naar ondernemende kwalificaties in onderwijs
Ondernemingsmodules naast reguliere curriculum	Minor ondernemen Verplichte module ondernemingsplan Ontwikkelen "minor ondernemerschap" Miniondernemingen Beperk het aantal minoren Diploma aannemers plus
Verbindingen intern	Vervlechten in curriculum Samenwerking met ROC Contracten met middelbare scholen Studenten nuldisciplinair laten werken Faciliteren vanuit inhoud van vak
Verbindingen met markt	Project met Oost NV 50+ als doelgroep Raak-projecten Verbinden met externe partners Samenwerken met bedrijven Contractactiviteiten voor bedrijven Businessplannen voor bestaande bedrijven door studenten Ondernemerschap laten voelen (Sax Events) Projectenbureau voor concrete opdrachten uit markt
Diversen	Buitenschoolse competentie student Wel je opleiding afmaken Alumni-beleid Coaching

Mede door deze activiteiten zal een aantal studenten overgaan tot de daadwerkelijke start. Uit het onderzoek blijkt dat bij gerichte stimulering het aantal Saxion ondernemingen zal oplopen tot circa 1000 oftewel 250 per studiejaar.

Geschat wordt, dat ongeveer 10% van de daadwerkelijke starters behoefte zal hebben aan extern verkregen startkapitaal. Op dit moment heeft Saxion een seed capital fonds onder de naam SPEED (Saxion Program for Excellent Entrepreneurship Development, een versnellingsprogramma voor startend ondernemerschap), dat deze ondernemers kan ondersteunen.

De meeste ondersteuningsprogramma's stoppen op dit punt van de trechter. Dat is een gemiste kans. Aan de ene kant reflecteert die houding het ambitieniveau van de Hogeschool en daarmee de inspiratie, die de Hogeschool de studenten wil meegeven. Als we stoppen bij ondersteuning op het niveau van €10.000-, kapitaal, mentoring, huisvesting en hulp bij het opstellen van een ondernemingsplan, met andere woorden:

bij de kleinere (op zich prima) bedrijven zoals GEP, mag het ons niet verbazen dat dit stimuleringsprogramma weinig sterk groeiende bedrijven zoals Gladior en EW op zal gaan leveren. Dit is de algemene klacht over de stimulering van starters in Oost-Nederland (zie ook Enter, 2006).

Aan de andere kant is het een geweldige kans voor Saxion om ook op de lange termijn de financiële vruchten te plukken van het stimuleringsbeleid. De beursgang van Crucell in 2006 leverde de deelnemende universiteit Leiden 21 miljoen euro op. En een soortgelijke beursgang van een tweede Leids universiteits bedrijf is op handen.

Als we ambitieuze studenten willen aantrekken, kunnen we maar beter beginnen ook zelf ambitieus te zijn. Dat dit een lange adem vereist, mag duidelijk zijn. Pas na vijftien jaar heeft het startersbeleid van de Universiteit Twente substantiële invloed op de werkgelegenheid van Twente gehad en zelfs bij de starters van de Universiteit Twente is nog geen beursintroductie gerealiseerd. Hier ligt een ambitiemogelijkheid van Saxion Hogescholen.

5. Conclusies

Uit het onderzoek kunnen de volgende conclusies op hoofdlijnen worden getrokken.

1. Ondernemerschap leeft binnen Saxion Hogescholen

Het leidt geen twijfel dat het onderwerp ondernemerschap sterk leeft bij studenten en management van Saxion Hogescholen.

2. Groot effect op de regionale economie

De eerste verkenning naar Saxion ondernemingen suggereert dat het fenomeen “Saxion ondernemerschap” een groot effect heeft op de regionale werkgelegenheid en de economische weerbaarheid van de regio. Verreweg de meeste ondernemingen worden in de regio gestart en eenmaal daar gevestigd blijft het hoofdkantoor voor het overgrote deel van de ondernemingen in de regio. De variëteit van de activiteiten van de Saxion ondernemingen is groot en goed verdeeld over de diverse academies. Op hun manier zijn de Saxion ondernemingen excellente voorbeelden van de transfer van kennis naar economische activiteit.

3. Streven naar meer Saxion ondernemingen

Binnen alle geledingen van Saxion Hogescholen is er de ambitie om het aantal Saxion ondernemingen de komende jaren te verdubbelen. Het onderzoek tot nu toe geeft aan dat de potentie voor die verdubbeling aanwezig is.

4. Veel ruimte voor stimulering

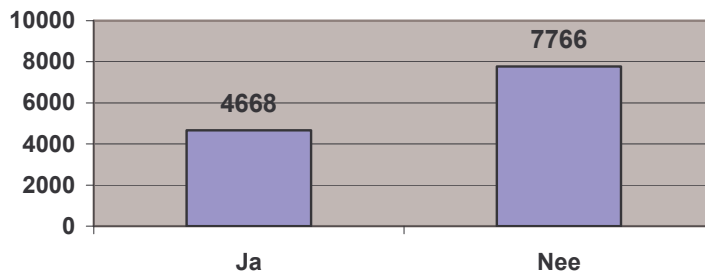
Maar liefst ruim 9500 studenten geeft aan misschien een onderneming te willen beginnen. Ruim 1800 daarvan geeft aan te gaan beginnen. Daadwerkelijk zijn er tijdens de studie op dit moment meer dan 400 gestart. Er lijkt dus volop ruimte voor een actief stimuleringsbeleid.

Het onderzoek heeft veel ideeën voor stimuleringsactiviteiten opgeleverd. Bij het goed inzetten van al deze voorgestelde stimuleringsmogelijkheden in een samenhangend pakket maatregelen, dat per academie en wellicht zelfs per opleiding op maat is gesneden, mag verwacht worden dat de geambieerde verdubbeling van het aantal Saxion ondernemingen ook gerealiseerd zal gaan worden.

6. Aanbevelingen voor nader onderzoek

Het onderzoek zoals dat tot nu toe plaats heeft gevonden geeft veel aanknopingspunten voor vervolgonderzoek. Met de gegevens kan een database opgebouwd worden die uitermate geschikt is voor nadere en diepere analyses. Ook is de basis gelegd voor uitgebreidere vraagstelling. Maar liefst 4668 studenten geven aan mee te willen werken aan vervolgonderzoek. Voor dat nader onderzoek komt het onderzoeksteam tot de volgende suggesties.

Figuur 12
Aantal studenten dat wil meewerken aan vervolgonderzoek (n=12.481)

1. Longitudinaal onderzoek

Het onderzoek dient jaarlijks herhaalt te worden. Op deze wijze kan goed gekeken worden naar de effectiviteit en efficiency van stimuleringsmaatregelen.

Jaarlijks kan dan een stand van zaken gepresenteerd worden in de Saxion Bedrijven Monitor.

2. Vervolgonderzoek studentbedrijven

Vervolgonderzoek met een uitgebreidere vragenlijst onder de getraceerde studentondernemingen en een controle groep zal een schat aan gegevens opleveren voor het stimuleringsbeleid van alle partijen in de regio. Diepere analyse naar startmotieven, barrières en stimulansen voor start en groei zijn onder meer de onderwerpen die in een dergelijk onderzoek aan de orde zouden moeten komen.

3. Database Saxion bedrijven in retrospectief

Zoveel mogelijk Saxion bedrijven die in het verleden al opgericht zijn dienen opgespoord te worden en goed in kaart gebracht te worden. Voorgesteld wordt om zoveel mogelijk Saxion bedrijven vanaf het jaar 1985 in de database op te nemen. Op deze wijze ontstaat een krachtige bron voor velerlei onderzoek en is goede vergelijking met onderzoek van andere instituten mogelijk.

Tot slot

Verwacht wordt dat met een goed pakket aan stimuleringsmaatregelen, dat ondersteund wordt door permanent onderzoek, het aantal Saxion ondernemingen zal verdubbelen. Met deze verdubbeling zal eveneens een verdubbeling optreden van de reeds zeer substantiële invloed van de Saxion bedrijven op de werkgelegenheid en economische weerbaarheid van onze regio.

Bijlage A: Referenties

- Baron, J.N. & Hannan, M.T. (2002). Organisational blueprints for success in high-tech start ups: Lessons from the Standfort project on emerging companies. *California Management Review*, 44, 8-38.
- Enter, M. (2006). *Identifying factors that contribute to high-growth knowledge-intensive ventures*, Master's Thesis, University of Twente, Enschede.
- Groen, A. & Sijde, P.C. van der (2004). *Op zoek naar de innovatieve ondernemer*. Lectorale rede, Saxion Hogescholen, Enschede.
- Meer J.D. van der (2007). *Stabiliteit, dwarsverbanden en fijnafstemming*. Tekst uitgesproken bij de inauguratie en installatie tot lector Kennisinnovatief Ondernemerschap aan Saxion Hogescholen op 9 mei 2007.
- Meer, J.D. van der & Tilburg, J.J. van (1984). Spin-offs van de Nederlandse kenniscentra. *Economisch Statistische Berichten*, 69, 28-35.
- Ridder, A. & Sijde, P.C. van der (2006). Launching students into enterprise: experiences with technology as a launching platform. *International Journal of Knowledge Management Studies*, 1, 121-132.
- Sijde, P.C. van der (2007). *Ondernemerschap aan Saxion Hogescholen*, nog te publiceren onderzoek.
- Veen, M. van der & Wakkee, I. (2002-2003). Understanding the Entrepreneurial process. In D. Watkins (Ed.), *Annual Review of Progress in Entrepreneurship Research*, 2, 2002-2003.

Bijlage B: Vragenlijst nulmeting binnen Academies

- Intro - kent u SKIO
- doel
 - vertrouwelijkheid
 - rapportage vorm
1. De man/vrouw
 2. Wat is het belang van ondernemerschap binnen uw academie
 - Showcard 1 + redentie
 - Schatting huidige % studenten dat ondernemend wordt vanuit uw Academie op dit moment
 - Welk % vindt u gewenst voor uw Academie
 3. Op welke wijze kan ondernemerschap binnen uw academie het beste gestimuleerd worden?
 - Natural grouping 10 items, Showcard 2
 - Wie zou binnen uw Academie kunnen fungeren als contactpersoon ondernemerszaken
 4. Wat kan het SKIO voor uw Academie betekenen?
 5. Hoe kunnen wij er voor zorgen dat de faciliteiten van het SKIO bij uw docenten en studenten bekend wordt

DANK

Showcard 1 Belang van ondernemerschap

Ondernemerschap is binnen onze academie

- onbelangrijk
- niet belangrijk noch onbelangrijk
- belangrijk
- van vitaal belang

Showcards 2 10 items voor stimulering

- Saxion prijs Ondernemer van het Jaar
- Onderwerp(je) in introductieprogramma eerstejaars
- Ondernemerscafé
- Ondernemersvereniging YBP
- Gastcolleges door ondernemers
- Minor ondernemerschap
- Keuzevak ondernemerschap
- Speed capital (tot 10.000 euro)
- Venture capital (100.000 – 500.000 euro)
- Ondersteuning introductie op aandelenbeurs (10 miljoen euro en meer)

Bijlage C: Vragenlijst nulmeting onder studenten

Verplicht in te leveren bij inschrijfformulier!

Naam:.....
Studentnummer:.....
Opleiding:.....
Opleiding gestart in (jaar):.....

Wil je de volgende vragen beantwoorden en het meest toepasselijke antwoord aankruisen. Bij eventuele vragen kun je contact opnemen met SKIO, tel 053-4871674.

1. Ben je geïnteresseerd in ondernemerschap?
 Ja
 Nee
2. Ben je van plan een bedrijf¹⁾ te beginnen?
 Ja, ik ben al gestart
 Ja, komend studiejaar
 Ja, niet komend studiejaar, maar wel tijdens mijn studie
 Ja, na mijn studie
 Nee
 Misschien
3. We zouden je graag in je (studie)loopbaan willen blijven volgen, wil je meewerken aan vervolgonderzoek?
 Ja
 Nee
4. Ben je van plan één van de minoren in ondernemerschap te volgen?
 Ja, komend studiejaar
 Ja, niet komend studiejaar, maar wel tijdens mijn studie
 Nee
 Niet van toepassing

1) Onder een bedrijf wordt verstaan: Organisatie, al dan niet ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, gericht op het leveren van goederen of diensten die aan de afnemers in rekening kunnen worden gebracht.

Bijlage D: Afkortingen overzicht

SKIO	Saxion Kenniscentrum Innovatie en Ondernemerschap
YBP	Young Business Professionals
SPEED	Saxion Program for Excellent Entrepreneurship Development

EVC's Eerder Verworven Competenties

Academies:

ABO	Academie Bedrijfskunde & Ondernemen
ABR	Academie Bestuur & Recht
AGZ	Academie Gezondheidszorg
AMA	Academie Mens & Arbeid
AMM	Academie Mens & Maatschappij
APO	Academie Pedagogiek & Onderwijs
CII	Academie Communicatie, Informatietechnologie Informatiemanagement
FEM	Academie Financiën, Economie & Management
HBS	Hospitality Business School
LED	Academie Life Science, Engineering & Design
MIM	Academie Marketing & International Management
ROB	Academie Ruimtelijke Ontwikkeling & Bouw
TKT	Academie Toegepaste Kunst & Techniek